

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
Β' ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
07/10/2018

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ως ελεύθερος ορίζεται ο χρόνος κατά τον οποίο ο άνθρωπος έχει την **ευκαιρία** να απασχοληθεί με δραστηριότητες που τον ευχαριστούν, χωρίς αυτές να σχετίζονται με την κάλυψη των βιοποριστικών του αναγκών. Ενδεικτικές είναι και οι τοποθετήσεις από την αρχαιότητα που το επιβεβαιώνουν. Ο Αριστοτέλης πίστευε ότι η ευτυχία του ανθρώπου βρίσκεται στην ιδιοποίηση του χρόνου του, ενώ ο Σταγειρίτης φιλόσοφος ήταν αντίθετος σε έναν ελεύθερο χρόνο αφιερωμένο στην οκνηρία και την αεργία. Μεταγενέστερα, ο Τόμας Μορ είχε συμπεριλάβει στην «Ουτοπία» του την πεποίθηση ότι η εργασία πρέπει να είναι εξάωρη και ο ελεύθερος χρόνος να αφιερώνεται στην αύξηση των γνώσεων. Πώς μπορούμε, λοιπόν, να αξιοποιήσουμε στο μέγιστο ένα τέτοιο αγαθό το οποίο έχει απασχολήσει στους καιρούς τόσες σημαντικές προσωπικότητες;

Αρχικά, όπως είναι γνωστό, η σύγχρονη εποχή χαρακτηρίζεται από έλλειψη ελεύθερου χρόνου. Ωστόσο, το φαινόμενο αυτό δεν πρέπει να μας **αποτρέπει** από το να αναζητούμε τους καλύτερους δυνατούς τρόπους για εκμετάλλευσή του. Σε πρώτο επίπεδο, ο σημερινός άνθρωπος οφείλει να **κατανοήσει**, αλλά και να εντάξει στη ζωή του την αξία της ψυχαγωγίας. Κατά τις ελεύθερες ώρες, είναι **συνετό** να στρεφόμεστε στη γνήσια ψυχαγωγία (ψυχή + άγω), η οποία είναι ικανή να καλλιεργήσει τις πνευματικές και σωματικές ικανότητες και προσφέρει γνώσεις. Η **γνήσια** ψυχαγωγία εντοπίζεται στις καλές τέχνες, στον κινηματογράφο, στον αθλητισμό, στο θέατρο, στα βιβλία, στις κοινωνικές επαφές και στην επαφή με τη φύση. Είναι ευνόητο ότι η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου με έστω και μία από τις παραπάνω μορφές ψυχαγωγίας, οδηγεί τον άνθρωπο στην ψυχική ανύψωση. Εάν κατά τον ελεύθερο χρόνο του ο άνθρωπος υιοθετούσε κάποιες από αυτές τις ασχολίες, θα κατόρθωνε να αποκτήσει την ποιότητα στη ζωή καθώς και να διαμορφώσει μία σφαιρική, καθολική προσωπικότητα.

Από την άλλη, η εξοικονόμηση επαρκούς ελεύθερου χρόνου χαρακτηρίζεται από πολλούς περιορισμένη ή ακόμα και αδύνατη. Επίσης, σύνηθες είναι το φαινόμενο της διοχέτευσης ελεύθερου χρόνου σε εντυπωσιακά μεν, κενά από κάθε ηθική αξία δε θεάματα και ασχολίες, ανίκανες να προσφέρουν στον ενδιαφερόμενο το παραμικρό ίχνος αξιοποιήσιμου εφοδίου. Τέτοιου είδους παραδείγματα, που παράγονται σωρηδόν από την τηλεόραση, τα περιοδικά και άλλα μέσα ενημέρωσης, αποτελούν τη νόθα ψυχαγωγία ή αλλιώς διασκέδαση (διασκεδάννυμι = διασκορπίζω). Προκειμένου να αποφευχθεί η προσκόλληση σε κενόδοξες και **στείρες** ασχολίες, τα άτομα πρέπει να μαθαίνουν από νεαρή ηλικία να κατανέμουν σωστά το χρόνο τους, να στρέφονται στον προγραμματισμό και να υιοθετούν οργανωτικές μεθόδους. Σε αυτό το σημείο οφείλει να παρέμβει δυναμικά και αποτελεσματικά η παιδεία, η οποία πρέπει κατά κύριο λόγο, μετά από την οικογένεια, να διδάξει στα νέα μέλη της κοινωνίας τις αξίες και τα ιδανικά που οφείλουν να **διέπουν** τη ζωή τους. Με αυτόν τον τρόπο, έχοντας θεμελιωμένες αξίες και πρότυπα, η ποιότητα στη ζωή επέρχεται ως ένα φυσικό φαινόμενο και επηρεάζει **σημαντικά** τόσο την πορεία του ανθρώπου όσο και την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου.

Ως συμπέρασμα, προκύπτει ότι η καλύτερη δυνατή αξιοποίηση του ελεύθερου

χρόνου επέρχεται μέσω της στροφής στην ψυχαγωγία. Αναμφίβολα, όπως υποστηρίζεται η διασκέδαση δεν πρέπει να παραγκωνιστεί ή να εκλείψει, αφού είναι **απαραίτητη** για τον άνθρωπο, πόσο μάλλον για τον άνθρωπο του σήμερα. Δεδομένου, ωστόσο, ότι τα ιδανικά, όχι σε ακραίες εκδηλώσεις τους, αλλά ακόμα και σε ήπια μορφή, τείνουν να ισοπεδωθούν, είναι συνετό να διατηρούνται ορισμένες ισορροπίες. **Προσβάσιμος** και εφικτός από όλους τρόπος επιτυχίας των παραπάνω είναι ο επαναπροσδιορισμός των προσωπικών αξιών, ενώ η υλοποίησή του μπορεί να γίνει φανερή από την αλλαγή κάποιου μόνο μικρού, αλλά τεράστιας σημασίας, στοιχείου της ζωής μας: της σωστής αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου.

Αναστασία Τσαμπαλάτη-Βακαλοπούλου

Θέματα

A. Να συντάξετε την περίληψη του κειμένου σε 90-110 λέξεις. **Μονάδες 20**

B.1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, σύμφωνα με το κείμενο, τις παρακάτω διαπιστώσεις, γράφοντας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη Σωστό, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη Λάθος, αν η πρόταση είναι λανθασμένη.

Μον. 10

- Ο Αριστοτέλης διαφοροποιεί τον ελεύθερο χρόνο από την ανεργία.
- Διαχρονικά ο ελεύθερος χρόνος θεωρούνταν σημαντικός.
- Η διασκέδαση σήμερα επιτελεί έναν χρήσιμο, εν μέρει, ρόλο.
- Η οργάνωση και ο προγραμματισμός εκμηδενίζουν τον ελεύθερο χρόνο.
- Το ζητούμενο για τον σύγχρονο άνθρωπο είναι η διασφάλιση ποιότητας ζωής.

B.2. Να εντοπίσετε δύο τρόπους ανάπτυξης στην πρώτη παράγραφο και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 04

B.3. Για ποιον λόγο η συντάκτρια κάνει αναφορά σε προσωπικότητες του παρελθόντος στην αρχή του κειμένου; **Μονάδες 02**

B.4. α. Να αιτιολογήσετε τη χρήση των σημείων στίξης:

Εισαγωγικά «*Ουτοπία*»

Ερωτηματικό *Πώς μπορούμε, λοιπόν, να αξιοποιήσουμε στο μέγιστο ένα τέτοιο αγαθό το οποίο έχει απασχολήσει στους καιρούς τόσες σημαντικές προσωπικότητες;*

Μονάδες 02

β. Να αιτιολογήσετε τη χρήση του α' πληθυντικού προσώπου στην πρώτη παράγραφο **Μονάδες 02**

B.5 Να γράψετε ένα συνώνυμο για κάθε λέξη με έντονη γραφή: *ευκαιρία, αποτρέπει, κατανοήσει, συνετό, γνήσια, στείρες, διέπουν, σημαντικά, απαραίτητη, προσβάσιμος.*

Μονάδες 10

Γ. Σε άρθρο, που θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας, να σχολιάσετε τη σημασία του ελεύθερου χρόνου για έναν μαθητή και τον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει το σχολείο για την αξιοποίησή του. (400-500 λέξεις) **Μονάδες 50**

ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ:

**ΒΑΦΕΙΑΔΟΥ ΕΛΣΑ
ΒΕΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΜΠΟΡΟΥΤΖΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ
ΝΤΕΛΜΠΙΖΗ ΜΑΡΙΑ
ΠΑΠΠΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΣΚΑΡΛΑΤΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ**